

**1-ШІ САБАҚ
БАЛАНЫ БІРЛЕСКЕН ІС-
ӘРЕКЕТТЕРГЕ ҚАЛАЙ
ҚАТЫСТЫРУ КЕРЕК?**

Маман нұсқаулығы 1

***Баланы
дамытуды
үйренеміз***

**ДДСҰ “Caregiver
Training Skills”
(балаларға күтім
көрсетуді үйрету)
бағдарламасын
Қазақстан
Республикасы үшін
бейімдеу аясында
ҚР ЕХӘҚМ ӘОД
ҒПО, ҚР ДСМ
РПДҒПО және**

1-САБАҚ

БАЛАНЫ БІРЛЕСКЕН ІС-ӘРЕКЕТТЕРГЕ ҚАЛАЙ ҚАТЫСТЫРУ КЕРЕК?

Қажетті материалдар мен жабдықтарды дайындаңыз

1	Маман нұсқаулығы 1;	Әр маманға 1-ден;
2	Ата-аналарға арналған буклет. 1-сабақ;	Әр ата-анаға 1-ден;
3	Ата-аналарға арналған жадынама;	Әр ата-анаға 1-ден;
4	Ата-аналардың жұмыс дәптері (2-бетті алдын-ала толтырыңыз);	Әр ата-анаға 1-ден;
5	Ата-аналар үшін мақсаттар тізімі	Әр маманға 1-ден;
6	Демонстрацияға арналған материалдар: әртүрлі түсті 2 футболка (ойында - ақ және көк), үстел, орындық немесе төсеніш;	Көйлек немесе жемпір болса да болады;
7	Жұптық жаттығуларға арналған материалдар: киім, бет перде, тіс щеткасы, мектеп сөмкесі, табак, қасық, шыныаяқ және тағы басқа;	Мүмкін болғанша 5-ші тармаққа сәйкес келетін заттар;
8	Флипчарт, флипчартқа арналған қағаз, қағазға арналған фломастер немесе бор тақтасы, бор, маркер тақтасы, тақтаға арналған маркер;	Егер флипчарт қолданылса - 3-4 парақ қажет;

№1 САБАҚТЫҢ НЕГІЗГІ МАҚСАТТАРЫ

Сабақтың соңында сіз қол жеткізуге тиіс басты мақсаттар:

- I. Ата-аналар **СЕЗІНУІ** қажет:
 1. Өзіне деген жылы достық қатынасты;
 2. Бағдарламадан өзінің күткенін қалыптастыруды;
- II. Ата-аналар негізгі хабарламаны **ТҮСІНУІ** керек:
 1. Кез келген бала жаңа дағдыларды үйренуге қабілетті екенін;
 2. Баланы күнделікті іс-әрекеттерді орындауға қатыстыру арқылы оның дағдыларын дамытуға болатынын;
- III. Ата-аналар баласын күнделікті іс-әрекетке қатыстырудың үш практикалық дағдыларын **ҮЙРЕНУІ** керек:
 1. Бірлескен іс-әрекеттер үшін орынды қалай дайындауды;
 2. Балаға тандауды қалай ұсынуды және оның тандауын ұстануды;
 3. Баланың алдында бір деңгейде қалай дұрыс орналасуды және заттарды жайғастыруды;

САБАҚ КЕСТЕСІ

	УАҚЫТЫ	МАЗМҰНЫ	БЕТ
1	20 минут	<u>Бағдарламаға кіріспе: мамандар мен ата-аналарды таныстыру, бағдарламаның мақсаттарын талқылау;</u>	3
2	10 минут	<u>Марияның оқиғасы, 1-бөлім: Тимүрмен танысу;</u>	6
3	15 минут	<u>Топтық талқылау: Сіздің балаңызбен танысу;</u>	9
4	15 минут	<u>Марияның оқиғасы, 2-бөлім: Күнделікті іс-әрекеттер арқылы үйрету;</u>	9
5	10 минут	<u>Топтық талқылау: Балаға мотивация беретін күнделікті әрекеттер;</u>	13
	15 минут	ҮЗІЛІС	
6	15 минут	<u>Демонстрация, 1-бөлім: «Янамен бірге киінеміз». Күнделікті іс-әрекеттер үшін кеңістікті қалай дұрыс дайындау және баланың таңдауына ұсыныс жасау;</u>	14
7	30 минут	<u>Жаттығу: Үй практикасын жоспарлаймыз (кеңістікті қалай дайындау, баланың деңгейінде орналасу және баланың таңдауына ұсыныс жасау). Жұптық жұмыс;</u>	18
8	10 минут	<u>Қорытынды топтық талқылау: сабаққа және алынған дағдыларға шолу жасау;</u>	20
	УАҚЫТ = 70 минут үзілістен бұрын және 55 минут үзілістен кейін.		

1. БАҒДАРЛАМАҒА КІРІСПЕ: МАМАНДАР МЕН АТА-АНАЛАРДЫ ТАНЫСТЫРУ, БАҒДАРЛАМАНЫҢ МАҚСАТТАРЫН ТАЛҚЫЛАУ (20 минут)

Сәлемдесу және бағдарламамен таныстыру (10 минут)

Ата-аналармен сәлемдесіп, өзіңізді таныстырыңыз

Айтыңыз:	<i>Сондай-ақ, бізде бағдарлама жетекшісі бар. Оның аты _____ (қысқаша ақпарат беріңіз). Бағдарлама барысында, егер қандай да бір қиындықтар болса, сізге көмектесу үшін мен жетекшімізден кеңес аламын. Жетекшімен талқылау кезінде біз тек аттарын айтып қолданамыз. Біз бағдарламадан тыс ақпаратпен бөліспейміз.</i>
Ата-аналармен танысыңыз	<i>Енді, әрқайсыңыз өз атыңызды, балаңыздың атын және жасын айтуыңызды сұраймыз.</i>
Бағдарлама туралы айтыңыз	<p><i>Бұл бағдарлама, баласына көмектесуге әрекет жасап жүрген ата-аналарға және басқа да отбасы мүшелеріне арналған.</i></p> <p><i>Мүмкін балаңыздың сізбен көбірек қарым-қатынас жасағанын, көбірек сөз сөйлегенін, белгілі бір дағдыларды үйренгенін немесе мінезінің жақсарғанын қалайтын шығарсыз.</i></p> <p><i>Біздің осы бағдарламада үйрететініміздің барлығы – КЕЗ КЕЛГЕН баланы тәрбиелеуде қолданылатын ата-аналардың пайдалы дағдылары.</i></p> <p><i>Әр бала әрқалай, әртүрлі жылдамдықпен үйренеді, ал кейбір балалар басқаларға қарағанда әлдеқайда баяу үйренеді.</i></p> <p><i>Сонымен қатар, сіз жалғыз емес екеніңізді ұмытпаңыз. Басқа отбасында да осындай жағдайлар мен қиындықтар туындауы немесе оларда қиындықты жеңу тәжірибесі болуы мүмкін.</i></p> <p><i>Сондықтан, сіз сабақта пікірлес адамдарды табуға, олармен байланыста болуға және бір-біріңізге көмектесуге мүмкіндік аласыз.</i></p> <p><i>Өйткені, бір-біріне қолдау көрсету өте маңызды.</i></p> <p><i>Сізді осы бағдарламаға шақырған мамандар, сіздің балаңыздың басқа балалардан ерекше дамып келе жатқанын айтқан болар. Мүмкін олар бұл ерекшелікті «дамудың тежелуі немесе бұзылуы, синдромдар, мүгедектік, аутизм» немесе тағы басқа деп атаған шығар.</i></p> <p><i>Баласының даму ерекшелігі қалай аталғанына қарамастан, ата-аналар осы бағдарламаның қатысушысы бола алады.</i></p>

Түсіндіріңіз және көрсетіңіз:	<p><i>Сіздердің әрқайсыларыңызда ата-аналарға арналған Буклет (көрсетіңіз) және ата-аналардың Жұмыс дәптері (көрсетіңіз) деп аталатын оқу материалдары бар. Буклетті сіз сабақта қолданасыз. Жұмыс дәптерін – сабақта және үйде қолданасыз. Жұмыс дәптерінің 2-ші бетін қараңыз - мұнда мамандардың байланыстары көрсетілген. Қазір жұмыс дәптерлерін уақытша қалдырыңыз. Біз қазір ата-аналарға арналған қатысушының Буклеті бойынша жұмыс жасаймыз. 2-ші бетті ашыңыз. Мұнда бүкіл бағдарламаның кестесі бар (көрсетіңіз).</i></p>
Ережелер туралы айтыңыз (5 минут):	<p><i>Бізде белгілі ережелер бар:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Сабаққа кешікпеуіңізді өтінеміз. Егер Сіз кешігіп қалсаңыз немесе келе алмайтын болсаңыз, біз сізді күтпеу үшін маманға немесе топтағылардың біріне хабарлаңыз.</i> <i>2. Сабақта ұялы телефонның дыбысын өшіруді өтінеміз. Үзіліс</i>

	<p>кезінде сіз қайта қоңырау шала аласыз.</p> <p>3. Сонымен қатар, әр адам өзін қолайлы сезінуі үшін, біз 3-беттегі топ ережелерін сақтауымыз керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Біз әрқайсымыздың жеке өмірге қол сұғылмау құқығын құрметтейміз, сондықтан осы бөлмеден тыс жерде біз басқа отбасылар туралы, әсіресе олардың қиындықтары мен проблемалары туралы не білетінімізді ешкімге айтпаймыз; ✓ Біз барлық қатысушылардың әртүрлі пікірлері мен көзқарастарына құрметпен қараймыз; ✓ Біз бір-бірімізді тыңдаймыз және әр қатысушыға өз ойларымен және идеяларымен бөлісуге мүмкіндік береміз; ✓ Біз бір-бірімізге тәжірибемізбен бөлісу, проблемаларды шешудің ықтимал нұсқаларын ұсыну, бір-бірімізді қолдау және көтермелеу арқылы көмектесеміз; <p>Басқа ұсыныстарыңыз бар ма? Сіз ережелермен келісесіз бе?</p>
--	---

Бағдарламаның мақсатын түсіндіріңіз (5 минут):	<p>Бұл бағдарламада сіз үйде қолдануға болатын түрлі әдістер туралы білетін және таңдайтын боласыз. Дамуында ерекшеліктері бар балаларды тәрбиелеп отырған басқа ата-аналар сияқты, бұл сіз үшін де жай нәрсе емес. Сабақта үйретілетін арнайы дағдылар, балаларыңызды тәрбиелеуде сізге күнделікті өмірде көмектеседі. 4-бетті қараңыз. Бағдарлама балаға арналған 4 негізгі мақсатты қарастырады.</p>
Мақсаттарды дауыстап оқыңыз. Ата-аналар 4-беттегі суреттерді қарайды.	

Бағдарлама <u>сіздің балаңызға</u> көмектесу үшін жасалды:			
Қарым-қатынас кезінде сөздер мен ым-ишараны қолдануды үйрену	Сізбен және басқалармен бірлескен іс-әрекеттерге қатысу арқылы көбірек уақыт өткізу	Көбінесе жағдайға сәйкес өзін адекватты ұстау және жағымсыз мінез көрсетпеу	Күнделікті іс-әрекетте өз бетімен жұмыс жасау үшін жаңа дағдыларды үйрену
			
Сондай-ақ, бағдарлама сізге көмектеседі деп сенеміз:			
Балаңызға қарым-қатынас жасауға және жаңа нәрселерді білуіне көмектесу арқылы өзіңізді сенімдірек сезінуге	Күнделікті іс-әрекеттерді бірге жасай отырып, балаңызбен қарым-қатынас жасаудан ләззат алуға	Осындай тәжірибесі бар басқа ата-аналармен танысуға	Өз денсаулығыңыз бен саулығыңызды қалай сақтау қажетін білуге
			

Бағдарлама туралы айтыңыз:	<ul style="list-style-type: none"> Бағдарлама 9 топтық сабақтан тұрады, сонымен қатар мамандар тағы екі рет үйіңізге келеді; Сабақтар арасында, егер сізде сұрақтар туындаса, біз бір-бірімізбен телефон немесе WhatsApp арқылы байланыс жасай аламыз; Бағдарлама ата-аналардың мамандардан және бір-бірінен жаңа нәрсе үйренетіндей етіп жасалынған; Сіз сабаққа отбасы мүшелерін алып келе аласыз; Сіз алған білімдеріңізді отбасы мүшелерімен бөлісе аласыз, мысалы, оларға буклеттерді көрсетіп, бүгін естіп білгеніңізді айтып бере аласыз; Соңғы сабақтан кейін біз қатысушыларға сертификаттар береміз; Барлық сабаққа қатыспаса да, біз бұл шараға барлық отбасы мүшелерін шақырамыз;
Ата-аналарға айтыңыз:	<p><i>Біз бірінші сабақты бастаймыз.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Буклетіңіздің 6-бетін ашыңыз;</i> <i>Бұл жерде, бірінші сабақта біз не жөнінде оқып білетіміз және не</i>

	<i>үйренетініміз көрсетілген;</i>
Түсіндіріңіз:	<p><i>Бүгін біз толығырақ білеміз:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ бағдарламаның балаға және оның отбасына қалай көмектесе алатындығын; ○ балалардың дамуындағы бұзылулар немесе тежелулер туралы ақпараттарды; ○ күнделікті іс-әрекеттерге қатыстыру арқылы балалардың үйреніп және дамуына қалай көмектесуге болатынын;
Айтыңыз:	<i>Кәнеки, Мария және оның ұлы Тимурмен танысайық, мен оқимын, ал сіз бұл оқиганы буклетіңіздің 7-бетінен қадағалаңыз;</i>

2. МАРИЯНЫҢ ОҚИҒАСЫ, 1-бөлім: Тимурмен танысу (10 минут)

Ата-аналар суреттерге қарайды:	Сіз оқисыз:
	<i>Мария күйеуі және үш баласымен тұрады: Тимур, Алина және Асямен. Олармен бірге енесі де тұрады. Тимур отбасындағы бірінші бала.</i>
	<i>Тимур үш жасқа толғанда Мария оның басқа балалардан өзгеше екенін түсіне бастады, өйткені ол әлі сөйлемейтін еді. Марияға бұл өзінің кінәсі сияқты көрінді, бірақ ол нақты қандай қателік жасағанын түсінбеді.</i>
	<i>Тимур қатты ашуланишақ, оның долданатын кездері болатын, оны киіндіру қиын еді.</i>

	<p>Мария айтады: «Тимур әрдайым менің тамақ дайындағанымды қарағанды ұнататын. Кішкентай кезінде оған бір жерде отырып, зейін қою қиын болатын, бірақ кейде мен тамақ дайындаған кезде ол мені бақылап, тіпті кастрюльге су құйып көмектесетін. Ол оған қатты ұнайтын!»</p>
	<p>Тимур өте нәзік бала, Мария оны әрқашан құшақтағанды ұнататын.</p>
	<p>Тимур қазір жеті жаста, ол өте белсенді бала, ол далада, таза ауада болғанды және ересек балалардың доп ойнағанын көргенді ұнатады.</p>
	<p>Тимур әлі де «анасына тамақ дайындауға көмектескенді» жақсы көреді. Олар тамақ дайындаған кезде бірге уақыт өткізеді. Оған кастрюльге тамақ салып, содан кейін оны қасықпен араластырған ұнайды.</p>
	<p>Тимурға бір жерде ұзақ отыру әлі де қиын, бірақ ол арасында үзіліс жасап, қысқа тапсырмаларды орындай алады. Ол біраз жетістіктерге жетті және енді бірнеше сөздерді қолдана алады. Ол әлі де киінгенде көмекке мұқтаж, бірақ қазір бұл онша қиын емес.</p>

Сіздің әрекетіңіз және сөздеріңіз:		Ата-аналардың ықтимал жауаптары:
Айтыңыз:	Дамуында ерекшеліктері бар балалардың күшті жақтары да, қиындықтары да бар.	
?	Марияның айтуы бойынша Тимурдың қандай күшті жақтары бар?	<ul style="list-style-type: none"> ○ Тимур «анасына тамақ дайындауға көмектесуді» ұнатады, осыған байланысты іс-әрекеттерді жасауды жақсы көреді; ○ Тимурды басқа балалар қызықтырады; ○ Тимур далада ойнағанды ұнатады. Бұл Марияға бос уақытты далада белсенді ұйымдастыруына мүмкіндік береді; ○ Тимур – нәзік бала, анасына бауыр басқан, анасын жақсы көреді;

	<i>Тимур мен Мария қандай қиындықтарға тап болды деп ойлайсыз?</i>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Тимур сөйлемейді; ○ Тимур кішкентай кезінде, күнделікті іс-әрекеттерді орындағанда ашуланшақ, долдану кездері болатын; ○ Тимур өте белсенді, көп қозғалады, сондықтан отбасымен қарым-қатынас немесе тамақ ішу кезінде оған отыру қиын болуы мүмкін дейді Мария;
Айтыңыз:	<ul style="list-style-type: none"> • Тимурдың әр түрлі іс-әрекеттерге қатысуына көмектесу оңай емес болғанына қарамастан, ол кейбір іс-әрекеттерге, даладағы ойындарға қызығушылық танытады. • Уақыт өте келе Тимур жаңа дағдыларға ие болды. 	
	9-бетте сіз бірінші негізгі хабарламаны көресіз.	

№1 негізгі хабарламаны оқыңыз.

Ата-аналардың оны буклеттің 9 бетінен оқығанына көз жеткізіңіз:

№1 негізгі хабарлама

БАРЛЫҚ БАЛАЛАР ЖАҢА ДАҒДЫЛАРДЫ МЕҢГЕРЕ АЛАДЫ

Тиісінше қолдау көрсеткен жағдайда даму ерекшеліктері бар балалар жаңа дағдыларды меңгере алады және отбасының күнделікті істеріне қатыса алады.

Айтыңыз:

- Бұл бағдарламада біз күнделікті іс-әрекеттерге балаңыздың сізбен бірге қатысуына көмектесетін әдістерді табуға көмектесеміз;
- Дамуында ерекшеліктері бар балаларға, белгілі бір іс-шараларға қатысуы үшін, басқа балаларға қарағанда, басқа қолдау түрлері қажет болуы мүмкін. Мысалы, біз балаларға іс-әрекетті түсінуге көмектесу үшін суреттерді қалай қолдануға болатынын көрсетеміз;
- Бағдарламаға дағдысы әр түрлі деңгейдегі және әр түрлі даму қиындықтары бар балалар қатыса алады, бірақ қолдау көрсеткен кезде кез келген бала дағдыларды үйреніп, дами алатындығын әрдайым есте ұстаған жөн;

3 ТОПТЫҚ ТАЛҚЫЛАУ. БАЛАҢЫЗБЕН ТАНЫСУ (15 минут)

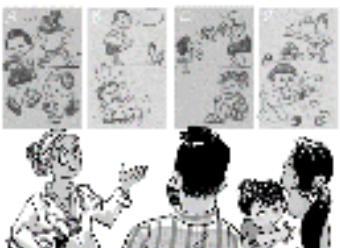
Тақтада немесе флипчартта кесте дайындаңыз	Баланың мықты жақтары	Қиындықтары
Талқылауды Тимурды мысалға алып бастаңыз. Айтыңыз:	<i>Тимур өте мейірімді бала, тамақ дайындауды және далада серуендеуді ұнатады. Бұл оның күшті жақтары. Сонымен қатар, ол сөйлей алмайды, кейде жағымсыз мінез көрсетеді және кейбір күнделікті іс-әрекеттер оған қиынға соғады. Бұл оның қиындықтары. Кейінірек бұл бағдарламаның Тимурдың анасына осы қиындықтарды жеңуге қалай көмектескенін көреміз.</i>	
Айтыңыз:	<i>Өтініш, қысқаша 2-3 минут ішінде:</i> <ul style="list-style-type: none"><i>○ балаңыз туралы және оның мықты жақтары туралы айтыңыз;</i><i>○ сізді қазіргі кезде мазалайтын 1 қиындықты атаңыз осы бағдарламадан қандай көмек алғыңыз келетінін айтыңыз;</i>	
Барлық ата-аналардың айтқандарын кестеге жазыңыз.		
Назар аударыңыз! <ul style="list-style-type: none">егер ата-аналар тақырыпқа қатысы жоқ пікірлер айтса, бағдарламаның төрт мақсатын еске түсіріңіз;егер ата-аналардың үміттері ақталмаса, бағдарлама дамудың бұзылуын немесе тежелуін толық жоймайтынын түсіндіріңіз;егер ата-аналар пассивті болса, үй практикасы барысында алынған мақсаттар тізімін оқып шығыңыз (бірақ қай отбасына байланысты екенін айтпаңыз); Бағдарламада осы тақырып туралы оқып білгенде, ата-аналарда осыған ұқсас мақсаттар болатынын түсіндіріңіз.		

9

4. МАРИЯНЫҢ ОҚИҒАСЫ: 2-бөлім:

КҮНДЕЛІКТІ ІС-ӘРЕКЕТТЕР АРҚЫЛЫ ҮЙРЕТУ (15 минут)

Ата-аналар суреттерге қарайды:	Сіз оқисыз:
	<p>Тимур үш жаста болған кезде, Мария мен оның күйеуі үшін оңай болмады. Оларда сенімсіздік пен күмән болды. Патронаждық мейірбике Тимурды емханада тексеруге ұсыныс жасады және өздеріне ыңғайлы уақытқа жазылуға көмектесті. Дәрігер баланы тексеріп, көптеген сұрақтар қойды.</p>

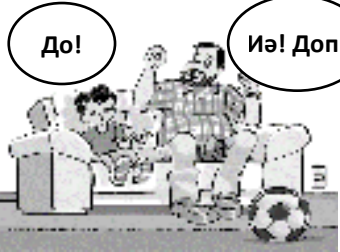
	<p>Содан кейін дәрігер айтты: «Мен сіздің ұлыңыздың даму деңгейін тексердім. Мен «даму» туралы айтқанда, бала өсе келе түрлі қозғалыстар жасау, жүру, адамдармен қарым-қатынас жасау, ойнау және жаңа нәрселерді үйрену сияқты жаңа дағдыларға ие болатынын айтамын».</p>
	<p>Дәрігер түсіндірді: «Барлық балалар әртүрлі қарқынмен дамиды. Сіздің ұлыңыз басқаша дамып келеді, кейбір салаларда басқаларға қарағанда баяу. Өкінішке орай, оның дамуында ерекшеліктер бар. Балалардың дамуында мәселе болуына алып келетін көптеген себептер бар. Біз Тимурдың даму ерекшеліктерінің нақты себебін білмейміз».</p>
	<p>Ол сөзін жалғастырды: «Алайда, сіздің балаңыздың басынан кешірген қиындықтарына сіздің кінәңіз жоқ екенін білгеніңізді қалаймын, оның қандай да бір сіздің әрекеттеріңізге немесе «дуалау», «көз тию» сияқты басқалардың әрекеттеріне ешқандай қатысы жоқ. Кейде ата-аналар өз балаларына аз көңіл бөлгендіктері үшін өздерін кінәлайды, бірақ бұл баланың дамуының тежелуіне себеп болмайтындығы белгілі».</p>

Осы жерде тоқтап, мынаны атап көрсетіңіз:

дамудың бұзылуының және тежелуінің себептері болып табылмайды: вакцинация, «көз тию» немесе «дуалау», «отбасының немесе ата-бабаларының күнәлары», қорқыныш, ата-аналардың үйретуге жеткіліксіз күш жұмсауы, жақсыкөрушілікті білдірудің жеткіліксіздігі, толық емес отбасы, ата-ананың білім деңгейінің төмендігі.

10

<p>Ата-аналар суреттерге қарауды жалғастырады:</p>	<p>Оқуды жалғастырыңыз:</p>
	<p>Сонымен қатар, дәрігер айтты: «Өкінішке орай, сіздің ұлыңызды емдейтін дәрі-дәрмек немесе емдеу әдісі жоқ, бірақ оның дамуына көмектесу үшін сіз істей алатын амалдар бар».</p>
	<p>«Балаңыз қазір қандай болса, сол күйінде қабылдап және жақсы көретініңізді көрсете беріңіз».</p>

	<p>«Ұлыңызға көмектесетін арнайы дағдыларды үйрену үшін сабаққа қатысыңыз және отбасының басқа мүшелері ең дұрысы сізде бар мүмкіндіктерді тиімді пайдалануы».</p>
	<p>Мария дәрігер ұсынған бағдарламаға қатысуға шешім қабылдады, әр сабақтан кейін Тимурмен қарым-қатынас жасағанда, үйренген дағдыларын қолданды. Күйеуі мен қайын енесі сабаққа келе алмады, бірақ Мария оларға көрсету үшін буклеттерді үйге алып келді.</p>
	<p>Бастапқыда ата-аналарға бірінші баласының проблемалары бар екендігімен келісу қиынға соқты. Әсіресе Тимурдың әкесі қатты уайымдады. Бірақ Мария да, оның күйеуі де курстарда үйреткен дағдыларды табандылықпен қолданды және Тимурдың мінез-құлқы жақсарды.</p>
	<p>Ата-аналары Тимурды күнделікті істерге жиі қатыстыра бастады. Олар оған сабырлы, мейірімді үнмен көңіл аударады, сол арқылы оның байланыс орнатуына және олармен қарым-қатынасының жақсаруына көмектеседі, сонымен қатар ым-ишарат және сөздің көмегімен қатынас жасауды үйренеді. Бағдарлама барысында үйренген дағдылары оларға тек Тимурмен ғана емес, сонымен қатар кіші қыздарымен де байланысты нығайтуға көмектесті.</p>
	<p>Қазір Тимур жеті жаста. Енді ол аз жылайды және ұзақ емес. Ол ата-анасына ым-ишаратпен көрсетіп, бірнеше сөзді қолдану арқылы өзіне не керек екенін білдіре алады. Тимур көбінесе бақытты көрінеді, ал үйдегі атмосфера тыныш бола бастады.</p>

ТАЛҚЫЛАУ

<p>Айтыңыз:</p>	<p>Мария ұлын дәрігерге апарды. Дәрігер оған Тимурдың дамуында бұзылулар бар екенін айтты.</p>
<p>?</p>	<p>Балаңызда қиындық бар екенін қашан білдіңіз?</p>
<p>Айтыңыз:</p>	<p>Мария баласының жағдайы оның немесе отбасының бір нәрсені дұрыс емес істегеніне байланысты емес екенін білді.</p>

?	<i>Сізде балаңыздың ауруына себеп болатын қандай да бір қауіп болды ма?</i>
Назар аударыңыз! Оқиғаны талдау жасағанда дамуындағы бұзылулар және тежелу себептері жөнінде кең таралған жалған ойлар (мифтер) туралы ұзақ пікірталастарға жол бермеңіз, мысалы вакцина жөнінде.	
Айтыңыз:	<i>Тәжірибеңізбен бөліскеніңіз үшін рақмет.</i> <i>Сіздің балаңыздың жағдайы СІЗДІҢ немесе БАСҚА БІРЕУДІҢ кінәсі емес екенін есте сақтаған маңызды.</i> <i>Дәрігер Марияға Тимурдың жағдайы емделмейтінін түсіндірді.</i> <i>Алайда сабаққа қатысу арқылы ол оның дамуына қолдау көрсетуді үйренеді.</i>
	<i>14-бетте сіз екінші негізгі хабарламаны көресіз</i>

№2 негізгі хабарламаны оқыңыз.

Ата-аналардың оны Буклеттің 14-бетінен оқығанына көз жеткізіңіз:

№2 негізгі хабарлама

**БАЛАҢЫЗДЫ КҮНДЕЛІКТІ ІСТЕРГЕ ЖӘНЕ ОЙЫНДАРҒА ҚАТЫСТЫРУ
АРҚЫЛЫ ОҒАН ДАМУҒА КӨМЕКТЕСЕ АЛАСЫЗ**

Тамақтану, киіну, жуыну.

Үй жинау.

Дүкенге бару немесе басқа балаларды мектептен немесе балабақшадан қарсы алу.

Ойнау, ән салу, кітап оқу, хикая айтып беру.

Айтыңыз:

Бірлескен іс-әрекет сіздің балаңыздың басқалармен қарым-қатынас жасауына және жаңа нәрселерді білуіне көмектеседі.
Бірлескен іс-әрекет, тек балаларға арналған арнайы іс-шаралар ғана емес, ол сіздің күнделікті іс-әрекеттеріңізді білдіреді.

5. ТОПТЫҚ ТАЛҚЫЛАУ (10 минут) БАЛАҒА МОТИВАЦИЯ БЕРЕТІН КҮНДЕЛІКТІ ІС-ӘРЕКЕТТЕР

Тақта немесе флипчарт дайындаңыз. Ата-аналардың не айтқанын жазыңыз.

Сіздің әрекеттеріңіз бен сөздеріңіз:		Ата-аналардың ықтимал жауаптары:
?	<i>Үйде балалармен бірге жасауға болатын күнделікті іс-әрекеттерді еске түсіріңізші.</i>	Тамақтану, киіну, гигиеналық процедуралар: жуыну, шомылу, тіс жуу, қол жуу, үй жинау, киімдерді сұрыптау және тағы басқа;
	<i>Үйдің сыртында ше?</i>	Дүкенге, базарға бару немесе мектепке/балабақшаға басқа балаларды күтіп алуға бару, бақшада жұмыс істеу, жануарларды тамақтандыру және тағы басқа;
	<i>Баламен қандай бірлескен ойындар ойнауға болады?</i>	Әр түрлі заттармен, құммен, тастармен, сабын көпіршіктерімен, суда ойнау және ән айту, сурет салу, кітап оқу, оқиғаны айтып беру, қол өнерімен айналысу және тағы басқа;
Ата-аналармен талқылаңыз:		
1) Олар балалармен бірлесіп не істей бастады;		
2) Олардың балаларына қандай іс-әрекеттер ұнайды, қуаныш әкеледі немесе оны жүзеге асыруда қиындықтар болмайды;		
3) Ата-аналарлар күнделікті балалармен қандай іс-әрекеттер жасағысы келеді;		

13

Назар аударыңыз!

Сіз ата-аналарды іс-әрекеттердің қолайлы түрін таңдауына бағыттауыңыз керек:

- **Өте күрделі немесе мүлдем жаңа әрекеттерді таңдамауға** кеңес беріңіз. Жұмыстың басында балаға тым жоғары талаптар қоймаңыз. Баланың дәл қазір жартылай орындай алатын әрекеттерін таңдағаныз дұрыс.
- Баланың жалғыз өзі жасағанды ұнататын әрекеттерін емес, **ата-анасы баласымен бірге жасап жүрген** әрекеттерді таңдағаны маңызды. Баланың жалғыз өзі жасағанды ұнататын әрекеттерін таңдаған жағдайда ата-анаға оның қызметіне қосылу қиын болады.
- Дәретхананы пайдалануды үйрету бұл бағдарламада **қамтылмағанына** көңіл аударыңыз, өйткені ол осы бағдарламада қарастырылғаннан гөрі егжей-тегжейлі жеке тәсілді және көп уақытты қажет етеді. Алайда, егер отбасы осы мәселені шешкісі келсе, егжей-тегжейлі қосымша ақпарат алу үшін бас жаттықтырушыға хабарласыңыз.

**Айтыңыз:
(қорытынды
түсініктеме)**

- Осы идеяларыңыз үшін рахмет;
- Бұл әрекеттердің барлығы өте маңызды, өйткені олар балаларға жаңа әрекеттерді үйренуіне көмектеседі;

	<ul style="list-style-type: none"> • Сабағымызда біз балалармен қарым-қатынас жасауға және жаңа дағдыларды дамытуға көмектесетін нұсқаулықтарды қарастырамыз; • Үзілістен кейін біз баланы бірлескен әрекеттерге оңай қатыстыру үшін алдын-ала дайындық туралы сөйлесеміз; • Біздің үй практикамыз үшін әр қатысушы 2 әрекетті таңдайды, бұл балаңызбен бірге бастайтын немесе жалғастыра беретін тәжірибе;
--	--

****ҮЗІЛІС**** (15 минут)

6. ДЕМОНСТРАЦИЯ: 1 бөлім «ЯНАМЕН БІРГЕ КИІНЕМІЗ» (15 минут)

КҮНДЕЛІКТІ ІС-ӘРЕКЕТТЕР ҮШІН КЕҢІСТІКТІ ҚАЛАЙ ДҰРЫС ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БАЛАНЫҢ ТАҢДАУЫНА ҰСЫНЫС ЖАСАУ

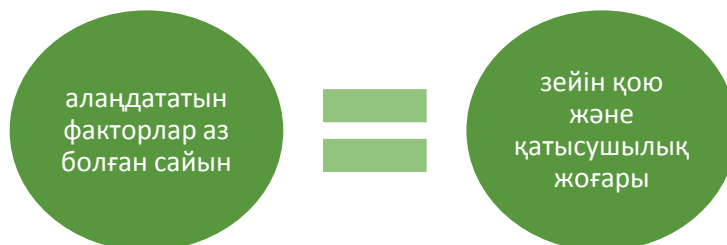
14

Демонстрация мақсаты:

Ата-аналарға баламен күнделікті іс-әрекеттерді бірлесіп орындауға қалай дайындалу керек жөніндегі үш ұсынысты көрсету.

Айтыңыз:	<p>Қазір біз әріптесіммен бірге (екінші жаттықтырушының атын айтасыз) демонстрация жасаймыз. Мен ата-ана боламын. Менің әріптесім (екінші жаттықтырушының атын айтасыз) менің балам болады, менің баламның аты - Яна.</p> <p>Біз баланы қызықтыру үшін, бірлескен іс-әрекеттерге қалай дайындалу қажеті туралы үш ұсынысты көрсетеміз:</p> <p>Бірінші: кеңістікті дұрыс ұйымдастыру: алаңдататын факторларды алып тастау, сізге ешкім кедергі болмайтын орынды таңдау. Тақтаға «алаңдататын факторлар аз болған сайын = зейін қою және қатысушылық жоғары» деп жазыңыз (төменде көрсетілгендей);</p> <p>Екінші: Баланың өзіне ұнайтын (оган мотивация беретін) 2-3 іс-әрекеттер арасында таңдау жасауды ұсыныңыз және балаңыздың таңдауын ұстаныңыз:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бала заттарды көріп, оларға қол жеткізе алуы керек; - Заттарды көрсету кезінде оларды ым-ишаратпен көрсетіп, олардың атын атауымыз керек; - Баланың сізге не қалайтынын көрсеткенін КҮТУ өте маңызды (ол затқа жай ғана қарауы, еңкеюі, ұмтылуы, көрсетуі, айтуы мүмкін және т.б.);
-----------------	---

	<p>Үшінші: Сіз баланың көз алдына жайғасып отырыңыз, сонда заттар сіз бен баланың арасында болуы керек:</p> <p>- Сіз және объектілер оның көз алдында тұрған кезде балаңыздың сізбен бөлісуі оңайырақ болады.</p>

Ата-аналарға түсіндіріңіз	<i>Алдымен, мен барлық алаңдаушылықты алып тастаймын (теледидарды және телефонды өшіремін, сүйікті ойыншықтарын жинап тастаймын, т.б.), біз қолданайын деп отырған заттарды реттеп жайғастырамын, содан кейін Янаны шақыруға барамын.</i>
Ересек адам:	Екі футболканы үстелге, орындыққа немесе еденге жайып қояды.
Бала:	Футболкалардан шегініп, бұрылып кетеді.
Ересек адам:	Балаға жақын келіп, оның алдында бетпе-бет тұрады. «Жарайды, Яна, киінетін кез келді!» Янаның қолынан ұстап, футболкаларға жақындайды.
Ересек адам:	Янаға ҚАРАМА-ҚАРСЫ тұрады, ал заттар екеуінің ортасында болады
Ересек адам:	«Яна, сен ақ футболканы қалайсың ба?» [ақ футболканы көрсетеді], «немесе көк футболканы ма?» [көк футболканы көрсетеді]; Баланың жауабын КҮТЕДІ және БАҚЫЛАЙДЫ;
Бала:	Бұрылып кетіп қалады.
Ересек адам:	Янаны мәжбүрлемей емін-еркін қайтарады және айтады: «Киінетін кез келді, Яна!» «Яна, сен ақ футболканы қалайсың ба?» [ақ футболканы көрсетеді], «немесе көк футболканы ма?» [көк футболканы көрсетеді]; Баланың жауабын КҮТЕДІ және БАҚЫЛАЙДЫ;
Бала:	Киімге қарап тұрып, үстелден, орындықтан немесе еденнен көк футболканы алады.
Ересек адам:	«Көк футболка! Жақсы таңдау, Яна!»
Ересек адам ата-аналарға түсіндіреді:	«Біз Янаның таңдағанын орындаймыз. Киім кию процедурасын біз келесі демонстрациямыздан көреміз. Алдымен бірлескен іс-әрекеттер өткізуге кеңістікті қалай дайындағанымнан байқағаныңыз туралы сөйлесейік».

ТАЛҚЫЛАУ

Сіздің әрекеттеріңіз бен сөздеріңіз:		Ата-аналардың ықтимал жауаптары:
?	Неліктен Янаның анасы қызын шақырмас бұрын барлық заттарды дайындап алды?	<ul style="list-style-type: none">Осылайша, ол кез келген әрекетті орындау үшін өзіне қажеттінің бәрі бар екендігіне көз жеткізе алады;Ол Янаға зейін қойып таңдау жасауына көмектесті;
?	Янаның анасы қызымен сөйлескен уақытта қайда тұрды?	<ul style="list-style-type: none">Ол Янаның дәл алдында тұрды;Яна, анасы айтып отырған екі нұсқаны да және анасын да көре алу үшін, футболкалар Яна мен анасының арасында жайластырылған;Анасы Янаның алдында тұрған кезде, Яна футболкалардың қайсысына қарап тұрғанын көре алады және оның көзқарасын бақылай алады. Сондай-ақ, анасы Янаның қалай ұмтылып жатқанын немесе футболкаға қарай қандай да бір қозғалыс жасағанын көре алады, яғни ол баланың ым-ишаратын байқай алады;
?	Яна таңдау жасамаған кезде не болды?	<ul style="list-style-type: none">Янаның анасы оған таңдау жасауына тағы бір мүмкіндік берді;Егер Яна таңдау жасамағанда, оның орнына анасы таңдау жасайтын еді;
?	Бала киінгеннен кейін, ересек адам балаға тағы не ұсына алады?	Басқа заттар арасында таңдау жасау (мысалы, қарап шығу үшін екі кітаптың біреуін таңдау немесе таңғы асқа екі тағамның немесе сусынның біреуін таңдау); Әрі қарай келесі әрекеттерді таңдай алады, мысалы, бетін жуу немесе сөмкені жинау сияқты;
Айтаңыз:	• Балаға алдымен не істеу қажетін таңдауға мүмкіндік бергенде, кез келген уақытта орындай алатын әрекеттерді таңдау маңызды.	
Сұраңыз:	Сұрақтарыңыз бар ма?	
Ата-аналардың сұрақтарына жауап беріңіз. Ата-аналардың бір-бірімен қарым-қатынас жасауын ынталандырыңыз.		
Айтыңыз:	15,16,17 беттерде сіз нұсқаулықтарды көресіз.	
Оқыңыз және суреттерді түсіндіріңіз. Ата-аналарлар Буклеттен қарап, байқап отырады.		

№1 ҰСЫНЫС: Кеңістікті дұрыс ұйымдастырыңыз: алаңдататын факторларды алып тастаңыз және сіздерге ешкім кедергі келтірмейтін жерді таңдаңыз

- Үстел басында немесе еденде тура баланың алдында немесе оның айналасында орынды босатып, бірлесіп жасайтын іске және сізге зейін қоюға көмектесіңіз;
- Алаңдататын факторларды алып тастап, балаға айналысатын іске назар аударуға көмектесіңіз;

Баланы алаңдатуы мүмкін артық жиһазды, өзге заттарды немесе ойыншықтарды алып тастаңыз немесе бетін жауап қойыңыз;

Телефондарды, теледидарды, радионы өшіріп қойыңыз. Басқа ересектерден және балалардан алыс немесе оның артында тұруын өтініңіз;

17

№2 ҰСЫНЫС: Балаға ұнайтын (оны ынталандыратын) 2-3 түрлі күнделікті әрекеттер арасында таңдау жасауды ұсыныңыз және таңдауын орындаңыз

- Балаға заттар (мысалы, 2 жейде, 2 кітап, 2 түрлі тамақ) арасында немесе нені бірінші кезекте жасау (мысалы, жуыну немесе сөмкені жинау) арасында таңдауды ұсыныңыз;
- Бала таңдаған әрекеттен бастаңыз;
- Таңдау жасау балаға әрекет үстінен біршама бақылау орнатуға мүмкіндік береді;
- Таңдау сізге қандай әрекеттер баланы бірдеңе істеуге ынталандыратынын түсінуге көмектеседі;
- Егер бала таңдау жасамаса, таңдауды оның орнына өзіңіз жасаңыз да, әрекетті орындауды бастаңыз;

Анасы ұлына нені алдымен жасауды таңдауды ұсынады: жуыну немесе жейдені кию;

Анасы баласының сүлгіге қарап тұрғанын және сол жаққа қарай қимыл жасағанын көреді;

Алдымен баланы жуындырады;

Содан кейін оған жейдесін киюге көмектеседі;

№3 ҰСЫНЫС: Балаға қарама-қарсы тұрыңыз, оның көз алдына тұрыңыз, барлық заттарды өзіңіз бен баланың арасында орналастырыңыз

- Балаға қарама-қарсы, оның көз алдына тұрыңыз;
- Заттар сіз бен баланың арасында болуы үшін баланың тура алдына отырыңыз;
- Егер балаңыз тізеңізде отырса, оның өзіңізге қаратып отырғызуға тырысыңыз және қажетті заттарды араларыңызға қойыңыз;
- Сіз және заттар баланың тура алдында тұрса, оған сізбен бөлісу оңайырақ болады;

7. ЖАТТЫҒУ: ҮЙ ПРАКТИКАСЫН ЖОСПАРЛАЙМЫЗ (30 МИНУТ)

КЕҢІСТІКТІ ҚАЛАЙ ДАЙЫНДАУ, БАЛАНЫҢ ДЕҢГЕЙІНДЕ ОРНАЛАСУ ЖӘНЕ БАЛАНЫҢ ТАҢДАУЫНА ҰСЫНЫС ЖАСАУ.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

18

Буклеттерді жинап алыңыз. 1-ші Жадынама мен Жұмыс дәптерін таратыңыз. Естеріне салыңыз, 1-ші Жадынамада бүгін зерделеген барлық негізгі хабарламалар мен ұсыныстар топтастырылған.

Әр сабақтың соңында қатысушылар осындай жадынамаларды алады.

Қатысушыларға және отбасы мүшелеріне Жадынаманы үйде пайдаланған ыңғайлы болады.

Жұптық практиканы түсіндіріңіз

Қазір біз бүгінгі сабақтың дағдыларын бекітуге және үй практикасына дайындалуға жаттығатын боламыз. **Жадынаманы қолданыңыз.**

Сіз осы нұсқауларды үйде қалай қолданатыңызды өз араңызда талқылап, көрсетуіңіз керек. Көңілді болғанда іс сәтті болатынын ұмытпаңыз.

Біз екі топқа бөлінеміз. Әр ата-ана өз тобынан серіктес таңдауы керек.

Жұптар арасында келесі сұрақтарды **талқылаңыз және іс жүзінде жаттығыңыз:**

а) Сіз бірлескен іс-әрекеттердің қандай түрлерін таңдайсыз және неге?

б) Сіз қандай заттарды қолданасыз?

в) Сіз кеңістікті қалай дайындайсыз?

- Сіз бірлескен іс-әрекеттермен қай жерде айналысасыз?

- Ол жерде сіз алып тастауға тура келетін қандай алаңдататын факторлар бар?

г) Іс-әрекеттердің басында сізге балаға таңдау жасау үшін ұсынуға қажет 2-3 затты жоспарлаңыз (мысалы, әр түрлі іс-әрекеттер немесе сол іс-әрекетке арналған материалдар - мысалы, үш түрлі ойындар);

д) Сіз практикаға қажетті ыңғайлы уақытты табуды қалай жоспарлайсыз?

	е) көңілді түрде өтетін жұмыс сәтті болатынын ұмытпаңыз; Мамандар келіп сізбен бірге тәжірибе жүргізетін болады;
--	---

Осы жаттығуды орындау кезіндегі сіздің әрекетіңіз	<ul style="list-style-type: none"> Жұптар талқылап жатқанда, әр жұпты аралап шығыңыз, әрбір қатысушы ата-ана ретінде, ал сіз олардың балалары ретінде жаттығатындай болу керек. Ата-аналар ойын кезінде мыналарды көрсетуі керек: <ol style="list-style-type: none"> олар кеңістікті қалай дайындайды; олар баласының алдында қалай орналасады, баланың деңгейінде болуы және заттарды жайғастыра білуі; олар балаға таңдауды қалай ұсынады және баланың таңдауын қалай ұстанады; Әр ата-анамен конструктивті кері байланыс жасаңыз; Пікірталасты қолдап, сұрақтарға жауап беріңіз; Әрекеттерді ауыстырудан бұрын 1 минут алдын ескертіңіз; Мысалы, «біз талқылауды бастауға дайынбыз» (немесе «рөлдерді ауыстыруға дайынбыз»), кімде тағы түсініктемелер (комментарии) бар?
--	--

Жұптық практика аяқтағаннан кейін үй тапсырмасын түсіндіріңіз

Үй тапсырмасын түсіндіріңіз	<p><i>Кәнеки үй тапсырмасын талқылайық. Жұмыс дәптердің 4-ші бетін ашыңыз.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Әр ата-ана келесі сабаққа дейін практика жүргізу үшін күнделікті екі сабақ таңдайды; Балаңызға мотивация беретін және жиірек болып тұратын әрекеттер түрін таңдаңыз; Әр сабақта 5 минуттан кем емес балаңызбен бірге болуды жоспарлаңыз; Осы әрекеттерді күнде қолдануға тырысыңыз; Осы сабақтағы кеңестерді қолданыңыз: <ol style="list-style-type: none"> Кеңістікті дайындаңыз: алаңдататын факторларды алып тастаңыз және сізге ешкім кедергі бола алмайтын кеңістікті таңдаңыз; Балаға оны қызықтыратын және ынталандыратын 2-3 нұсқаны ұсыныңыз және оның таңдауын ұстаныңыз; Баланың алдында және оның деңгейінде орналасыңыз және араларыңызға заттарды жайып қойыңыз; <p>Сұрақтарыңыз бар ма?</p>
------------------------------------	---

Ата-аналардың бір-бірімен қарым-қатынас жасауын ынталандырыңыз

Қорытынды түсініктеме беріңіз	<ul style="list-style-type: none"> Біз келесі сабақта сізде үй практикасы қалай өткенін талқылаймыз; Егер сізде барлығы ойдағыдай болмаса, алаңдамаңыз; Алғашқыда қиын болуы мүмкін, бірақ жүйелі жұмыс жүргізілгенде дағдыларды игеруде балалар жетістікке жетеді; Үй практикасы кезінде балаңыздың тәртібіне ерекше көңіл аударыңыз. ҚАРАҢЫЗ ЖӘНЕ ТЫҢДАҢЫЗ: балаңыз қалай әрекет етеді? бала өзара әрекеттесуді қалай қабылдайды? сіз өзіңіз өзара әрекеттесуді қалай қабылдайсыз?
?	<p>Сұрақтарыңыз бар ма?</p> <p>Қатысушылардың бір-бірімен қарым-қатынас жасауын ынталандырыңыз.</p>

8. САБАҚҚА ШОЛУ (10 минут)

Ата-аналармен НЕГІЗГІ ХАБАРЛАМАЛАР ЖӘНЕ ҰСЫНЫСТАРҒА ШОЛУДЫ қайталаңыз (5 минут)

№1 негізгі хабарлама БАРЛЫҚ БАЛА ЖАҢА ДАҒДЫЛАРДЫ МЕҢГЕРЕ АЛАДЫ		№2 негізгі хабарлама БАЛАҢЫЗДЫ КҮНДЕЛІКТІ ІСТЕРГЕ ЖӘНЕ ОЙЫНДАРҒА ҚАТЫСТЫРУ АРҚЫЛЫ ОҒАН ДАМУҒА КӨМЕКТЕСЕ АЛАСЫЗ	
№1 ұсыныс: КЕҢІСТІКТІ ДҰРЫС ҰЙЫМДАСТЫРЫҢЫЗ: АЛАНДАТАТЫН ФАКТОРЛАРДЫ АЛЫП ТАСТАҢЫЗ ЖӘНЕ СІЗДЕРГЕ ЕШКІМ КЕДЕРГІ КЕЛТІРМЕЙТІН ЖЕРДІ ТАҢДАҢЫЗ	№2 ұсыныс: БАЛАҒА ҰНАЙТЫН (ОНЫ ЫНТАЛАНДЫРАТЫН) 2-3 ТҮРЛІ КҮНДЕЛІКТІ ӘРЕКЕТТЕР АРАСЫНДА ТАҢДАУ ЖАСАУДЫ ҰСЫНЫҢЫЗ ЖӘНЕ ТАҢДАУЫН ОРЫНДАҢЫЗ	№3 ұсыныс: БАЛАҒА ҚАРАМА-ҚАРСЫ ТҰРЫҢЫЗ, ОНЫҢ КӨЗ АЛДЫНА ТҰРЫҢЫЗ, БАРЛЫҚ ЗАТТАРДЫ ӨЗІҢІЗ БЕН БАЛАНЫҢ АРАСЫНДА ОРНАЛАСТЫРЫҢЫЗ	

Үйренген дағдылар бойынша қорытынды жасаңыз. ДАҒДЫЛАРҒА ШОЛУ (5 минут)

20

Айтыңыз:	<p>Әр ата-анадан ойын бөлісуін өтінемін:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ол бүгін білген бір жаңа дерек (факт); • Ол үйде орындайтын 1-2 тапсырма; • Оны қызықтыратын кез келген сұрақ қойыңыз;
<p>— Ата-аналарға топтан тыс жерде басқа отбасылар туралы ақпаратпен бөліспеу керек екенін ескертіңіз.</p> <p>— Еркін пікір алмасуды орнатыңыз, ата-аналардың өз тәжірибесімен бөлісуін ынталандырыңыз.</p> <p>— Қатысқандары үшін алғыс айтыңыз.</p>	
Айтыңыз:	<p>Мүмкін сіз топта пікірлес адамдарды тапқыңыз келеді немесе жаттығулар кезінде, үй тапсырмаларын немесе келмей қалған сабақты талқылауда, балаларды күтуде өзара көмек үшін қолдау көрсетуде біреумен біріккіңіз келеді. Сабақтан кейін қалып, ақпарат алмасуға болады.</p>
<p>Келесі топтық сабақтың күні: _____</p> <p>Келесі топтық сабақта біз балаларды күнделікті іс-әрекетке қатыстыру және олардың жаңа дағдыларды меңгеруі бойынша жұмыстарды жалғастырамыз. Сіз келесі сабаққа отбасының тағы да бір мүшесін алып келе аласыз.</p> <p>Жұмыс дәптерін әкелуді ұмытпаңыз.</p> <p>Сабақ басталмас бұрын біз сізбен хабарласамыз.</p> <p>Егер сіз қандай да бір себептермен келесі сабаққа қатыса алмасаңыз, 3-ші сабаққа келіңіз. Келмей қалған, өткізіп алған материалды меңгеруге көмектесу үшін 15 минут бұрын келуіңізді өтінеміз.</p>	

